

**WACHTLIJSTEN EN WACHTTIJDEN
BUITENSCHOOLSE OPVANG EN DAGOPVANG
(2^E METING)**

RAPPORTAGE STAND VAN ZAKEN DECEMBER 2007

Den Haag, 26 februari 2008

COLOFON

Projectnummer: 25947/44509307

Auteurs: Matthijs van Beem
Yermo Wever

B&A Consulting bv
Prinses Margrietplantsoen 87
Postbus 829
2501 CV Den Haag

t 070 - 3029500

f 070 - 3029501

e-mail: info@bagroep.nl

http: www.bagroep.nl

© Copyright B&A Groep 2008.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

B&A is gevestigd in Den Haag, Deventer, Amsterdam.

26-02-2008 16:15:00

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting 5

1 Inleiding 7

2 Werkwijze 8

- 2.1 Wijzigingen in onderzoeksmethode t.o.v. de eerste meting met peildatum 1 augustus 2007 8
- 2.2 Onderzoeksvragen 9
- 2.3 Conceptueel model 10
- 2.4 Plan van Aanpak 12

3 De analyse van de wachtlijstadministraties 15

- 3.1 Inleiding 15
- 3.2 Verzamelen wachtlijstadministraties 15
 - 3.2.1 Gegevens van de grootste kinderopvangorganisaties 15
 - 3.2.2 Schonen van wachtlijstbestanden 16
 - 3.2.3 Het ontdebelen van gegevens 16
 - 3.2.4 Netto wachtlijst 16
 - 3.2.5 Analyse wachtlijstgegevens 16
- 3.3 Resultaat 17
 - 3.3.1 Inleiding 17
 - 3.3.2 Eerste inzichten wachtlijstadministraties 18
 - 3.3.3 Schonen wachtlijsten 18
 - 3.3.4 Capaciteitsberekening 19
 - 3.3.5 Omvang van de wachtlijsten 20
 - 3.3.6 De wensdatum 21
 - 3.3.7 Lengte van de wachttijden 22
- 3.4 Spreiding van wachtlijsten over gemeenteklassen 25
- 3.5 Spreiding wachtlijsten over landsdelen 25
- 3.6 verige resultaten analyse wachtlijstadministraties 27
- 3.7 Samenvatting wachtlijstadministraties 29

4 Enquête onder wachtlijstouders 31

- 4.1 Inleiding 31
- 4.2 Respons 31
- 4.3 Ouders correct op de wachtlijst? 32
- 4.4 enquête resultaten van ouders die op de netto wachtlijst staan 33
- 4.5 Animo voor woensdag en vrijdag 33
- 4.6 Samenvatting enquête wachtlijstouders 34

5 Slotbevindingen 36

5.1 Inleiding 36

5.2 De omvang van de wachtlijsten 36

5.3 Lengte van de wachttijden 37

5.4 Eindconclusies 39

Bijlage 1: Brief wachtlijsten BSO 40

Bijlage 2: Vragenlijst ouders 43

Bijlage 3: Begrippenlijst 44

SAMENVATTING

Dit rapport is het verslag van de tweede meting van de wachtlijsten in de kinderopvang in Nederland. In opdracht van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) heeft de B&A Groep voor de tweede maal de wachtlijsten geanalyseerd. De eerste meting is uitgevoerd in de zomer van 2007 met als peildatum 1 augustus 2007. De peildatum van dit onderzoek was 1 december 2007, op die datum is de omvang van de wachtlijsten en lengte van de wachttijden voor buitenschoolse opvang en dagopvang vastgesteld. Voor zover mogelijk zijn vergelijkingen tussen beide meetmomenten gemaakt.

In dit onderzoek zijn de wachtlijstgegevens met betrekking tot buitenschoolse opvang en dagopvang van 25 kinderopvangorganisaties in Nederland geanalyseerd. Dit onderzoek dekte 37 gemeenten en besloeg in totaal 16 procent van de capaciteit in Nederland, wat voldoende is om de onderzoeksgegevens te extrapoleren naar nationaal niveau. De wachtlijsten bevatten 29.000 kinderen waarvan de gegevens konden worden geanalyseerd. Naast de analyse op de wachtlijstadministraties van de deelnemende organisaties is een enquête onder wachtlijstouders afgenomen. Daardoor kon een betrouwbaar beeld van de wachtlijsten worden gegeven. Naast de omvang van de wachtlijsten en lengte van de wachttijden op nationaal niveau, is ook gekeken naar regionale verschillen in Nederland en verschillen tussen grote steden (meer dan 100.000 inwoners) en middelgrote tot kleine steden (minder dan 25.000 inwoners).

De belangrijkste onderzoeksresultaten zijn samengevat in onderstaande tabel.

Tabel 1. Kern van de resultaten wachtlijstonderzoek tweede meting

	BSO		KDV	
	1-aug 2007	1-dec 2007	1-aug 2007	1-dec 2007
Wachtlijst omvang	20.200	22.000	23.100	23.200
Wachttijd op peildatum gemiddeld	196 dagen	181 dagen	156 dagen	143 dagen
Wachttijd op peildatum mediaan	134 dagen	91 dagen	121 dagen	91 dagen
Gemiddelde wachttijd bij plaatsing tussen 1 aug. 2007 en 1 dec. 2007	Niet meetbaar	79 dagen	Niet meetbaar	76 dagen
Capaciteit in kinderen	200.800	212.800	261.000	269.300
Capaciteit in plaatsen	105.700	112.000	137.400	141.700

De belangrijkste conclusies die uit dit onderzoek naar voren kwamen zijn:

- De omvang van de wachtlijsten is tussen de eerste meting (peildatum 1 augustus 2007) en de tweede meting (peildatum 1 december 2007) toegenomen met 1800 kinderen voor BSO en 100 kinderen voor dagopvang. In dezelfde periode is de capaciteit van de BSO toegenomen met 12.000 kinderen en de capaciteit van de dagopvang met 8.300 kinderen.
- De gemiddelde wachttijden zijn tussen de eerste meting en de tweede meting afgenomen en wel van 196 dagen naar 181 dagen bij BSO en van 156 naar 143 dagen bij dagopvang.
- De mediaan (de eerste 50% van het totaal aantal geanalyseerde records) van de wachttijd (de helft van de kinderen wacht korter dan deze tijd) is in de BSO gedaald van 134 naar 91 dagen en in de dagopvang van 121 naar 91 dagen.
- De gemiddelde wachttijd bij plaatsing was in de periode 1 augustus 2007 - 1 december 2007 voor de BSO 79 dagen en voor de dagopvang 76 dagen.
- Ongeveer de helft van de kinderen is op of voor de wensdatum geplaatst, namelijk 52 procent in de BSO en 43 procent in de dagopvang. Voor deze kinderen was er dus geen wachttijd.
- De wachtlijsten zijn het grootst en de wachttijden het langst in de grote gemeenten (met meer dan 100.000 inwoners).
- Er zijn duidelijke regionale verschillen, zo zijn de wachtlijsten zijn het grootst en de wachttijden het langst het westen van Nederland, de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht.

1

INLEIDING

In de zomer van 2007 heeft B&A een inventarisatie uitgevoerd naar de omvang van de wachtlijsten en de lengte van de wachttijden in de dagopvang, buitenschoolse opvang en gastouderopvang op peildatum 1 augustus 2007. De inventarisatie heeft geleid tot het rapport “Wachtlijsten Kinderopvang, Rapportage Stand van Zaken, 1 augustus 2007”.

In het Plan van aanpak wachtlijsten BSO heeft staatssecretaris Dijkema van OCW aan de Tweede Kamer aangekondigd de wachtlijsten in de kinderopvang te zullen monitoren.

Dit is de rapportage van de tweede meting van de wachtlijsten in de dagopvang en buitenschoolse opvang. De peildatum is **1 december 2007**.

De onderzoeksmethoden en de weergaven van de resultaten zijn vergelijkbaar met die van het eerste onderzoek. Op twee punten zijn er wijzigingen. De enquête onder alle opvangondernemingen is komen te vervallen, omdat in de eerste meting de uitkomsten nauwelijks verschilden van de uitkomsten van de steekproef. In de tweede plaats is de vraagstelling iets uitgebreid. Dit betreft vragen als: wat is de landelijke spreiding van de wachtlijsten, hoe lang was de wachttijd bij plaatsing en zijn ouders bereid om plaatsing op woensdag of vrijdag te accepteren indien die wordt aangeboden?

In het volgende hoofdstuk wordt nader ingegaan op de wijzigingen in deze tweede meting ten opzichte van de eerste meting en geven we de gevolgde werkwijze weer. In hoofdstuk 3 geven we de resultaten van de analyse van de wachtlijstadministraties van 25 organisaties. In hoofdstuk 4 worden de resultaten van de enquête onder ouders op de wachtlijst gepresenteerd. In het laatste hoofdstuk worden beide onderzoeksresultaten gecombineerd en volgen de conclusies.

Dit onderzoek is tot stand gekomen met dank aan de inzet van Pelosa Network Engineering die de wachtlijstadministraties heeft ‘ontdubbeld’ en geschoond, TNS-NIPO die de ouders op de wachtlijst telefonisch heeft geïnterviewd, de directies van de 25 deelnemende kinderopvangorganisaties die inzicht hebben gegeven in hun administraties en de 450 ouders die hebben deelgenomen aan de telefonische enquête. Daarnaast danken wij het Pensioenfonds Zorg en Welzijn en FCB Dienstverleners in Arbeidsmarktvraagstukken voor het geven van de groeicijfers binnen de kinderopvang in 2007, waarmee de capaciteit in de kinderopvang op peildatum 1 december 2007 kon worden berekend.

2

WERKWIJZE

2.1

WIJZIGINGEN IN ONDERZOEKSMETHODE T.O.V. DE EERSTE METING MET PEILDATUM 1 AUGUSTUS 2007

Deelonderzoek enquête opvangondernemingen in eerste meting

Het eerste deelonderzoek behelsde een enquête onder alle opvangondernemingen in Nederland. Dit deelonderzoek maakte deel uit van de gewenste 'triangulatie'¹. Uit de resultaten van de eerste meting blijkt dat de resultaten van deelonderzoek 1 slechts in geringe mate afweken van de resultaten van deelonderzoek 2 (de analyse van de wachtlijsten) en 3 (de enquête onder ouders). In de presentatie van de resultaten bleek het resultaat 'bruto wachtlijst' bovendien van geringe importantie te zijn. De netto geschoonde wachtlijst, de wachtlijst van kinderen waarvan de wensdatum al voorbij is, die daarnaast is geschoond en ontdebeld is het meest belangrijke resultaat van het wachtlijstonderzoek. Om deze reden is deelonderzoek 1, de enquête onder kinderopvangorganisaties, bij een tweede meting achterwege gelaten.

Aangepaste vraagstelling

Het ministerie heeft aangegeven bijzondere waarde te hechten aan gegevens met betrekking tot gebruik per dag van de week. Daarom zijn de volgende nieuwe onderzoeksstappen toegevoegd:

- In de ouderenquête worden ouders expliciet gevraagd naar hun bereidheid te kiezen voor een rustige dag (woensdag/vrijdag).

Uitbreiding en verdieping resultaten

De volgende wijzigingen zijn in de tweede meting doorgevoerd (t.o.v. de eerste meting) in de methode, ten einde de resultaten uit te breiden en te verdiepen:

a. Uitbreiding kinderopvangorganisaties/gemeenten

In de tweede meting hebben wij meer kinderopvangorganisaties bij het onderzoek kunnen betrekken, de steekproef was groter. Daarmee is het dekkingspercentage per gemeente verbeterd en het aantal gemeenten in de steekproef verhoogd.

¹ Triangulatie is een onderzoeksmethode waarbij gebruik wordt gemaakt van een verzameling deelonderzoeken met verschillende onderzoeksmethoden (i.c. cijferanalyse naast enquêtes), om een meer getrouw beeld van de werkelijkheid te verkrijgen dan op basis van één onderzoeksmethode kon worden verkregen. De verschillende onderzoeksmethoden controleren als het ware elkaar, hetzelfde fenomeen wordt op verschillende manieren gemeten.

b. Wachtijd bij plaatsing versus wachtijd op peildatum

In de eerste meting was het alleen mogelijk om de wachtijd op de peildatum te analyseren. Daardoor kon alleen een uitspraak worden gedaan over de wachtijd van alle kinderen op de netto-wachlijst op de peildatum. In de tweede meting is onderzocht wat de gemiddelde wachtijd is op het moment dat het kind geplaatst wordt (wachtijd bij plaatsing). Dit kon door alle plaatsingen tussen 1 augustus en 1 december te monitoren. Daarmee kon een uitspraak worden gedaan over de gemiddelde wachtijd bij plaatsing binnen een periode van vier maanden.

c. Enquête onder ouders

In de eerste meting zijn ouders gelijktijdig met de analyse van de wachtlijstbestanden onderzocht. Vanwege de toen noodzakelijke korte doorlooptijd zijn de ouders geselecteerd uit het bruto, niet geschoonde bestand. In de tweede meting heeft de telefonische enquête plaatsgevonden na de analyse van de wachtlijstadministraties, waarmee de betrouwbaarheid van de respons toenam. Op deze wijze konden deelsteekproeven worden geselecteerd en voldoende ouders worden benaderd die deel uitmaken van de subgroepen. Het gaat hierbij zowel om de verdeling dagopvang/buitenschoolse opvang, als om de verdeling bruto/netto wachtlijst.

d. Regionale spreiding

Bij deze tweede meting kwam de wens van de opdrachtgever naar voren inzicht te krijgen in de mate van regionale spreiding. Zijn de wachtlijsten in noord Nederland bijvoorbeeld verschillend van de wachtlijsten in de regio Randstad? Om deze vraag te beantwoorden is naast een algemeen beeld van de aard en omvang van de wachtlijsten tevens geanalyseerd naar een verdeling van Nederland in vier regio's, te weten noord, oost, zuid en west/randstad.

2.2

ONDERZOEKSVRAGEN

Het ministerie heeft de volgende vragen gesteld ten aanzien van de wachtlijsten in de kinderopvang:

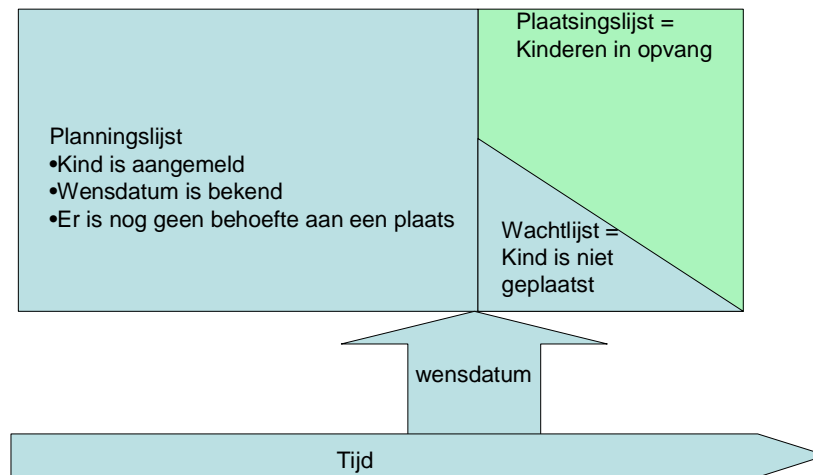
1. Wat is de omvang van de wachtlijsten en wachttijden van de buitenschoolse opvang per 1 december 2007?
2. Wat is de spreiding van de wachtlijsten en wachttijden in de buitenschoolse opvang naar gemeentegrootte en landsdeel?
3. Wat is de omvang van de wachtlijsten en wachttijden van de dagopvang per 1 december 2007?
4. Wat is de spreiding van de wachtlijsten en wachttijden in de dagopvang naar gemeentegrootte en landsdeel?
5. Wat was de gemiddelde wachtijd van ouders van wie het kind is geplaatst tussen 1 augustus en 1 december, uitgesplitst naar buitenschoolse opvang en dagopvang?

6. Zijn ouders met kinderen op de wachtlijst bereid hun kind op woensdag of vrijdag te plaatsen indien die mogelijkheid expliciet wordt aangeboden, uitgesplitst naar buitenschoolse opvang en dagopvang?

2.3 CONCEPTUEEL MODEL

In het navolgende schema wordt door middel van een conceptueel model op vereenvoudigde wijze weergegeven waar het onderzoek om draait.

Figuur 2.1 Conceptueel model

Het ministerie is geïnteresseerd in de omvang van de driehoek rechtsonder (netto wachtlijst: het kind is niet geplaatst en de wensdatum is reeds verstreken). De centrale vragen zijn: hoeveel kinderen bevinden zich per 1 december 2007 in deze situatie en hoe lang bevinden kinderen zich hier gemiddeld.

Het begrip wachtlijst is in de praktijk niet eenduidig gedefinieerd. Kinderopvangondernemingen nemen bij het taxeren van de wachtlijst ook vaak de planningslijst mee; 'de wachtlijst dat zijn alle kinderen die zijn aangemeld voor een plek, die nog geen plaats hebben'. De opgave van dit onderzoek is het destilleren van de 'netto' wachtlijst (alle kinderen waarvan de wensdatum voorbij is) uit de 'bruto' wachtlijst: alle kinderen die staan ingeschreven bij een of meer kinderopvangorganisaties ongeacht of de wensdatum als dan niet is gepasseerd.

Daartoe zijn de volgende stappen gezet:

1. Eerst zijn de wachtlijstadministraties van 25 kinderopvangorganisaties in 37 gemeenten geanalyseerd, nadat de dubbelingen (ouders staan op de wachtlijst van meerdere kinderopvangorganisaties) alsmede andere vervuiling (kind is bijvoorbeeld reeds geplaatst, kind kan wegens zijn leeftijd logischerwijs niet in aanmerking komen voor opvang) uit de netto wachtlijstgegevens verwijderd. De analyse geeft inzicht in de omvang van de bruto- en netto wachtlijsten. De analyse van de wachtlijstadministraties maakt het ook mogelijk de wachttijden te onderzoeken op de peildatum. Doordat dit onderzoek voor de tweede keer is uitgevoerd, kon nu voor het eerst de gemiddelde wachttijd bij plaatsing

worden berekend. Voor het meten van de gemiddelde wachttijd bij plaatsing moet immers een periode van onderzoek worden genomen. Wij hebben nu twee definities van de gemiddelde wachttijd: de gemiddelde wachttijd op de peildatum 1 december 2007 en de gemiddelde wachttijd bij plaatsing van alle kinderen die zijn geplaatst tussen 1 augustus en 1 december 2007.

2. Vervolgens is een enquête gehouden onder 450 wachtlijstouders. De resultaten van dit deelonderzoek zijn gebruikt om de resultaten van het eerste deelonderzoek te verdiepen en verifiëren. Het gaat daarbij om vragen als: 'Staat uw kind daadwerkelijk op de wachtlijst?' 'Is uw kind op meerdere wachtlijsten ingeschreven?' en 'Hoe lang staat uw kind al op de wachtlijst'. Nieuw in deze tweede meting is de vraag 'Zou u gebruik maken van plaatsing op woensdag of vrijdag indien die dagen zouden worden aangeboden?'.

In dit onderzoek worden de volgende begrippen gehanteerd:

Bruto wachtlijst	Alle kinderen die op de wachtlijst staan ingeschreven, inclusief 'vervuiling', 'dubbelingen' en kinderen van wie de wensdatum niet voorbij is (dit is de planningslijst plus de netto wachtlijst plus 'vervuiling')
Buitenschoolse opvang (BSO)	Opvang voor kinderen van 4 tot 12 jaar
Dagopvang (KDV)	Opvang voor kinderen van 0 tot 4 jaar
Dubbelingen	Kinderen die bij meer dan één opvangorganisatie zijn ingeschreven
Gastouderopvang	Opvang voor kinderen van 0 tot 12 jaar bij een gastouder via een geregistreerd gastouderbureau
Netto wachtlijst	Alle kinderen die op de wachtlijst staan, waarvoor geldt dat de 'wensdatum' voorbij is (dit is de bruto wachtlijst exclusief de planningslijst en 'vervuiling')
Planningslijst	Kinderen die op de wachtlijst staan voor wie de 'wensdatum' nog niet is gepasseerd (dit is de bruto wachtlijst exclusief de netto wachtlijst en 'vervuiling').
Vervuiling	Vervuiling van de wachtlijst door bijvoorbeeld ontbrekende gegevens, leeftijden die opvang uitsluiten en wachttijd langer dan 2 jaar
Wensdatum	De datum vanaf welke ouders willen dat hun kind wordt opgevangen
Wachttijd op peildatum	De tijd die is verstreken vanaf de wensdatum tot de peildatum. De wachttijd geldt alleen voor kinderen op de netto wachtlijst
Wachttijd bij plaatsing	De wachttijd tussen de wensdatum en de plaatsingsdatum. Dit is de gemiddelde wachttijd bij plaatsing van alle kinderen die zijn geplaatst tussen 1 augustus en 1 december 2007
Netto administratiewachtlijst	Het resultaat van de analyse van de wachtlijstadministraties
Netto ouderwachtlijst	Het resultaat van de analyse van de enquête onder wachtlijstouders
Netto wachtlijst	De combinatie van de netto administratiewachtlijst en de netto ouderwachtlijst

Het onderzoek geeft twee antwoorden op de vraag naar de omvang van de netto wachtlijst te weten: het resultaat van de analyse van de wachtlijstadministraties en het resultaat van de enquête onder de wachtlijstouders. Het eerste noemen we in de rapportage de netto administratiewachtlijst en het tweede resultaat noemen we de netto ouderwachtlijst.

In het laatste hoofdstuk 'Slotbevindingen' wordt op basis van de resultaten van de twee deelonderzoeken een keuze gemaakt voor de resultaten die het meest betrouwbaar de omvang van de netto wachtlijst en de gemiddelde wachttijd weergeeft.

2.4

PLAN VAN AANPAK

De wachtlijsten in de kinderopvang zijn onderzocht door middel van twee deelonderzoeken.

1. **Deelonderzoek 1:** Om een betrouwbaar beeld van met name de netto wachtlijst te verkrijgen zijn de wachtlijstadministraties van alle (grote) kinderopvangorganisaties binnen een steekproef van 37 gemeenten geanalyseerd. Uitgaande van de bruto wachtlijst zijn de dubbelingen (kinderen op meer dan één wachtlijst), de vervuilingen, (kinderen kunnen logischerwijs niet op de wachtlijst staan) en de planningslijst (de wensdatum is nog niet gepasseerd) verwijderd. Wat over blijft, is de netto administratiewachtlijst. Omdat het om een tweede meting gaat, kan nu voor het eerst de wachttijd bij plaatsing worden onderzocht voor kinderen die tussen 1 augustus 2007 (de eerste meting) en 1 december 2007 (de tweede meting) zijn geplaatst. Verder worden op basis van de analyse van de wachtlijstadministraties onderzoeksvragen beantwoord over het aantal dagen per week dat opvang gevraagd wordt, de voorkeursdagen en de landelijke verspreiding van wachtlijsten.
2. **Deelonderzoek 2:** Ter verifiëring en verdieping van de analyse van de wachtlijstadministraties is er een telefonische enquête gehouden onder 450 ouders die op de bruto administratiewachtlijst staan van een van de bij onderdeel 1 betrokken organisaties. Door na te gaan of kinderen daadwerkelijk op de netto wachtlijst staan is de omvang van de netto ouderwachtlijst bepaald. Het onderzoek onder ouders maakte het ook mogelijk een meer betrouwbaar beeld van de planningslijst te krijgen. Daarnaast is in deze tweede meting gevraagd naar de bereidheid om van woensdagen en vrijdagen gebruik te maken.
3. **Analyse van de gegevens:** Op basis van de resultaten van de twee deelonderzoeken is een keuze gemaakt voor het percentage dat het meest betrouwbaar de omvang van de netto wachtlijst weergeeft.

Ad 1: Analyse van wachtlijstadministraties van alle (grote) kinderopvangondernemingen binnen een steekproef van 37 gemeenten

Om tegemoet te komen aan het probleem van wachtlijstvervuiling en dubbelingen, heeft B&A in samenwerking met Pelosa BV binnen een steekproef van 37 gemeenten de administratie van alle (grote) kinderopvangondernemingen geanalyseerd. Bij de steekproeftrekking is rekening gehouden met de gewenste geografische spreiding en spreiding voor wat betreft gemeentegrootte.

Bij de selectie van kinderopvangorganisaties is er op gelet dat een bepaalde dekking (>75%) is behaald binnen de gemeenten. Dit is nodig om de gegevens te kunnen screenen op dubbelingen. De volgende gemeenten zijn onderzocht.

- A. 7 gemeenten groter dan 100.000 inwoners.
- C. 21 gemeenten tussen 25.000 en 100.000 inwoners.
- D. 9 gemeenten kleiner dan 25.000 inwoners.

De eenheid van onderzoek is kinderen op de wachtlijst. Met deze selectie van gemeenten zijn 25 kinderopvangorganisaties² en 29.000 wachtlijstkinderen bereikt. Dit aantal is meer dan voldoende om geldige en betrouwbare generalisaties te maken. Bij het selecteren van gemeenten is gekozen uit gemeenten waarin de grootste opvangorganisatie gebruik maakt van een van de volgende administratieprogramma's: Kocon, Kids, Flexkids of Cockpit. Gegevens van deze kinderopvangorganisaties waren reeds in het bezit van Pelosa of zijn vrij eenvoudig verkregen. Het was in de meeste gevallen alleen nodig dat de kinderopvangorganisatie toestemming heeft gegeven voor het gebruik van de gegevens. Het betrekken van alle organisaties binnen een gemeente maakte het mogelijk om administraties kruislings te vergelijken wat nodig is om dubbelingen uit de wachtlijsten te verwijderen. Per organisatie is de volgende informatie geanalyseerd.

Identificatie kind

- Postcode.
- Huisnummer.
- Geboorte datum.

Wachttijdpeiling

- Wensdatum.
- Plaatsingsdatum.
- Soort opvang: KDV, BSO.
- Gewenste dagdelen.
- Gewenst aantal dagdelen.

² Dit is een respons van ongeveer 75 procent. De organisaties die niet meededen aan dit onderzoek gaven als reden veelal tijdsgebrek op, sommigen wilden niet meedoen om privacy redenen (ondanks de brief van het Ministerie) of men gaf aan om (data)technische redenen niet te participeren in dit onderzoek.

Door screening van de wachtlijstvervuiling en de kruislingse vergelijking van de gegevens zijn de volgende records van de wachtlijsten te verwijderen:

- Dubbelingen (kinderen die bij meerdere organisaties staan ingeschreven tellen voor één plaats op de wachtlijst mee).
- Reeds geplaatste kinderen (kinderen die elders reeds zijn geplaatst en die ten onrechte nog op de wachtlijst staan).
- Kinderen die om logische redenen niet op de wachtlijst kunnen staan (wensdatum is nog niet gepasseerd, kind heeft niet de leeftijd om voor opvang in aanmerking te komen).

Doordat dit de tweede meting is kon worden gekeken naar de plaatsing van kinderen tussen 1 augustus en 1 december. Van deze kinderen is de gemiddelde wachttijd bij plaatsing berekend.

Ad 2. Een enquête onder circa 450 ouders op de wachtlijst³

Na de screening van de vervuiling en de kruislingse vergelijking van de wachtlijstadministraties is nog een laatste verificatie uitgevoerd. Deze bestond uit een enquête onder ouders van kinderen op de wachtlijst. Daarmee kan de volgende 'vervuiling' worden geschoond:

- Kind is geplaatst in de organisatie, maar de mutatie is nog niet opgenomen in de wachtlijstadministratie;
- Kind staat ook op wachtlijst van organisatie buiten de gemeente.
- Behoeft bestaat niet meer omdat andere oplossing is gevonden (ouder gestopt met werken, informele opvang, peuterspeelzaalwerk ed.).
- Wensdatum is veranderd.

Ad 3: Analyse gegevens

Van de 25 steekproeforganisaties weten we na analyse welk deel van de bruto wachtlijst overblijft in de netto wachtlijst. Vervolgens zijn deze gegevens vergeleken met de resultaten van de enquête onder 450 ouders met een kind op de wachtlijst. Pas nadat stappen een en twee zijn gezet is er een netto wachtlijst ontstaan van unieke kinderen van wie de ouders daadwerkelijk een plek in de dagopvang of buitenschoolse opvang ambiëren en waarvan de wensdatum is overschreden. Net als bij de eerste meting gaan we ervan uit dat één kindplaats bij buitenschoolse opvang of dagopvang door 1,9 kind kan worden bezet.

³ De ouders staan de op wachtlijst bij een organisatie waarvan de wachtlijstadministratie is geanalyseerd in dit onderzoek.

3

DE ANALYSE VAN DE WACHTLIJSTADMINISTRATIES

3.1 INLEIDING

In dit hoofdstuk wordt de analyse van de wachtlijstadministraties behandeld. Dit deel van het onderzoek is uitgevoerd in samenwerking met Pelosa Network Engineering BV. Pelosa is de ontwikkelaar van de Cockpit module. Cockpit is een financieel management-informatiesysteem voor kinderopvangorganisaties dat in opdracht van Project OK, de MO-groep, de Branchevereniging en het Waarborgfonds Kinderopvang door Pelosa is ontwikkeld. Cockpit kan worden gekoppeld aan de meest gebruikte softwaresystemen in de kinderopvangsector, zoals: Kids, Flexkids en Kocon. Door middel van Cockpit zijn de wachtlijstgegevens van verschillende kinderopvangorganisaties (met verschillende systemen) binnen één gemeente aan elkaar gekoppeld en geanalyseerd.

Voor het analyseren van de wachtlijstadministraties is het volgende stappenplan doorlopen:

1. De gegevens van de grootste kinderopvangorganisaties (de capaciteit van deze organisaties samen bedraagt minimaal 75 procent van het totaal aantal kindplaatsen in de gemeente) in een steekproef van 37 gemeenten zijn aan elkaar gekoppeld. Dit is de bruto administratiewachtlijst;
2. De gegevens zijn geschoond (kinderen die niet in juiste leeftijdscategorie zitten, kinderen waarvan noodzakelijke gegevens ontbreken);
3. De kindrecords zijn ontdebeld;
4. Kinderen op de planningslijst (wensdatum nog niet gepasseerd) zijn verwijderd
5. Door middel van stappen 2 t/m 4 wordt van de bruto administratiewachtlijst, de netto administratiewachtlijst geconstrueerd, vervolgens zijn de gegevens geanalyseerd.

3.2 VERZAMELEN WACHTLIJSTADMINISTRATIES

3.2.1 Gegevens van de grootste kinderopvangorganisaties

In december 2007 hebben de grootste kinderopvangorganisaties in een steekproef van 31 gemeenten een brief ontvangen van het ministerie van OCW, waarin zij zijn uitgenodigd aan het onderzoek deel te nemen (zie bijlagen). Dit betekent dat men Pelosa en B&A toestemming heeft gegeven wachtlijstadministraties voor dit onderzoek te gebruiken en ouders te benaderen voor een telefonische enquête (zie hoofdstuk 4).

De wachtlijstgegevens zijn verzameld in één bestand. Dit bestand bestaat in totaal uit 29.000 records/inschrijvingen.

3.2.2 Schonen van wachtlijstbestanden

In deze fase van het onderzoek zijn de wachtlijstgegevens opgeschoond. Kindrecords zijn om de volgende redenen uit het bestand verwijderd:

1. Noodzakelijke gegevens ontbreken (naam ouders, adres, telefoonnummers ed.);
2. Kind kan logischerwijs niet op een wachtlijst staan (bijvoorbeeld geboortedatum van voor 1 december 1995⁴);
3. Een kind staat te lang op de wachtlijst (de grens is bij 2 jaar gelegd).

3.2.3 Het ontdebellen van gegevens

Een van de problemen van wachtlijstonderzoek bestaat uit het gegeven dat ouders hun kansen op een plek in de opvang vergroten door hun kind bij meerdere kinderopvangorganisaties in te schrijven. Op deze wijze ontstaat –theoretisch- de mogelijkheid dat de totale omvang van de wachtlijsten in een bepaalde gemeente wordt overschat met een factor die gelijk is aan het aantal kinderopvangorganisaties (bv. in een gemeente met 4 kinderopvangorganisaties zouden de wachtlijsten van alle organisaties bij elkaar opgeteld 4 keer groter kunnen zijn dan de daadwerkelijke behoefte). Om aan deze problematiek tegemoet te komen, zijn de wachtlijsten per gemeente ontdebeld. Door kindrecords per gemeente te controleren op naam, adres en geboortedatum zijn de dubbeltellingen verwijderd. Met andere woorden; er is voor gezorgd dat een kind dat op meer dan één wachtlijst is ingeschreven, slechts één keer meetelt bij het bepalen van de wachtlijst binnen de gemeente. Wanneer de wens van de ouders per wachtlijst verschilt (bv. in het aantal dagdelen waarvoor opvang wordt gevraagd) dan is het record met de meest omvangrijke behoefte in het bestand behouden. In gevallen waarin de wens van de ouder op beide lijsten dezelfde is, is het kind aselekt aan een organisatie toegewezen. Op deze wijze wordt voorkomen dat het onderzoek zou kunnen leiden tot onderschatting van de vraag. Daarnaast zijn kinderen die al bij een andere kinderopvangorganisatie worden opgevangen, van de wachtlijst(en) verwijderd.

3.2.4 Netto wachtlijst

De laatste stap die is gemaakt om tot een netto administratiewachtlijst te komen is het verwijderen van records van kinderen waarvan op 1 december de wensdatum nog niet voorbij is (de zogenoemde planningslijst). Met andere woorden: de wensdatum ligt nog in de toekomst. Het kind is bijvoorbeeld nog geen 3 maanden oud of gaat nog niet naar de basisschool.

3.2.5 Analyse wachtlijstgegevens

De aldus ontstane geschoonde, ontdebeldde netto administratiewachtlijsten zijn vervolgens statistisch geanalyseerd.

1. De omvang van de netto wachtlijsten per 1 december 2007.
2. De gemiddelde wachttijd per kind op de netto wachtlijst per 1 december 2007.
3. Verschillen in de omvang van wachtlijsten en de lengte van wachttijden tussen de verschillende opvang soorten (buitenschoolse opvang en dagopvang).

⁴ Kind is op peildatum 1 december ouder dan 13 jaar (rekeninghoudend met 1 jaar doublure).

4. Kenmerken van wachtlijsten en wachttijden voor wat betreft aantal wensdagen en specifieke wensdagen.

3.3 RESULTAAT

3.3.1 Inleiding

De gegevens die in dit hoofdstuk worden behandeld zijn afkomstig van 25 kinderopvangorganisaties en betreffen 37 gemeenten.

- 1 Kinderopvang 2Samen (Den Haag)
- 2 Stichting Kinderopvang Amersfoort (SKA)
- 3 Stichting Kinderopvang Baarn (SKOB)
- 4 Catalpa Kinderopvang (Landelijk organisatie)
- 5 Kinderopvang De Cirkel (Almelo)
- 6 Kinderopvang DAK (Den Haag)
- 7 De Kleine Burcht (thans MIK) (Sittard)
- 8 Stichting de Kinderkoepel (Hellevoetsluis)
- 9 Stichting Kindercentra Lelystad
- 10 Ludens (Utrecht)
- 11 MIK (Maastricht)
- 12 Kinderopvang Noordwest Veluwe (Ermelo en Harderwijk)
- 13 De Schaepskooi (Oss)
- 14 Stichting Kinderopvang Schoonhoven
- 15 Stichting Kinderopvang de Bevelanden (diverse locaties in Zeeland)
- 16 Stichting Kinderopvang Bussum Naarden Muiden Muiderberg
- 17 Stichting Kinderopvang Enschede (SKE)
- 18 SKIDkinderopvang (Tynerloo en Aa en Hunze)
- 19 SKL Kinderopvang (Leeuwarden)
- 20 SKSG (Groningen)
- 21 Timpaan Groep (diverse locaties in Friesland en Groningen)
- 22 Triodus (Den Haag)
- 23 Stichting UK (thans Catalpa) (Almere)
- 24 Stichting Kinderopvang Vlaardingen (SKV)
- 25 Kinderopvang Walcheren (Middelburg, Vlissingen)

Dankzij deze kinderopvangorganisaties kunnen uitspraken worden gedaan over de wachtlijsten in de volgende 37 gemeenten⁵.

⁵ De wachtlijstadministratie van Catalpa betreft 10 gemeenten. Ook andere organisaties werken in meer dan één gemeente.

Grote gemeenten in het onderzoek (meer dan 100.000 inwoners) n=7

Almere	Amersfoort
Den Haag	Enschede
Groningen	Maastricht
Utrecht	

Middelgrote gemeenten in het onderzoek (25.000 - 100.000 inwoners) n= 21

Aa en Hunze	Almelo
Bussum	Ermelo
Goes	Harderwijk
Hellevoetsluis	Hoogezand
IJsselstein	Lansingerland
Leeuwarden	Lelystad
Maasland	Middelburg
Oss	Sittard
Sneek	Tynerloo
Vlaardingenv	Vlissingen
Zaltbommel	

Kleine gemeenten in het onderzoek (minder dan 25.000 inwoners) n= 9

Baarn	Born
Druten	Haaksbergen
Hillegom	Muiden
Naarden	Schoonhoven
Sliedrecht	

Deze gemeenten vertegenwoordigen qua inwonertal 16 procent⁶ van de totale Nederlandse bevolking.

3.3.2 Eerste inzichten wachtlijstadministraties

In totaal zijn de gegevens van 29.000 records geanalyseerd. Hiervan stond 48,6 op de bruto administratiewachtlijst voor de dagopvang, 45,9 procent op de wachtlijst van de BSO, 4,5 procent op de wachtlijst voor peuterspeelzaalwerk en 1,0 procent op de wachtlijst voor een andere voorziening (tussenschoolse opvang, alleen voorschoolse opvang, flexibele opvang, peuterspeelzaalwerk of andere voorzieningen).

3.3.3 Schonen wachtlijsten**Buitenschoolse opvang**

De bruto wachtlijst in de onderzochte administraties bedraagt voor buitenschoolse opvang 13.310 kinderen. Hiervan is 15 procent vervuiling (dubbelingen, kind reeds geplaatst, kind te oud, kind staat al meer dan 2 jaar op de wachtlijst of kind heeft al een plaatsingsdatum voor of op de wensdatum). Vervolgens is bekeken voor welke

⁶ Het aantal inwoners in deze gemeenten bedraagt bij elkaar 2.6 mln., dit is 16 procent van de 16.4 mln. Inwoners van Nederland

kinderen de wensdatum op 1 december nog niet verstreken is. Voor 55 procent van de ouders op de bruto wachtlijst is deze datum op 1 december niet verstreken (de planningslijst). Blijft over 30 procent van de kinderen die op de netto administratiewachtlijst staan, in aantal 3.993 kinderen.

Dagopvang

De bruto wachtlijst in de onderzochte administraties bedraagt voor dagopvang 14.088 kinderen. Hiervan is 11 procent vervuiling (dubbelingen, kind reeds geplaatst, kind te oud, kind staat al meer dan 2 jaar op de wachtlijst of kind heeft al een plaatsingsdatum voor of op de wensdatum). Vervolgens is bekeken voor welke kinderen de wensdatum op 1 december nog niet verstreken is. Voor 54 procent van de ouders op de bruto wachtlijst is deze datum op 1 december nog niet verstreken (dit is de planningslijst). Blijft over 34 procent van de kinderen die op de netto geschoonde wachtlijst staan, in aantal 4.790 kinderen.

Tabel 3.1 Opschoning wachtlijsten, van bruto naar netto

	BSO		KDV	
	<i>Aantal</i>	%	<i>aantal</i>	%
<i>Bruto wachtlijst</i>	13.310	100%	14.088	100%
<i>vervuiling</i>	1.997	15%	1.550	11%
<i>wensdatum nog niet verstreken</i>	7.321	55%	7.608	54%
<i>Netto wachtlijst</i>	3.993	30%	4.790	34%

3.3.4 Capaciteitsberekening

Om de opvang van de wachtlijsten te relateren aan de capaciteit en te extrapoleren naar nationaal niveau, is het van belang om inzicht te hebben in de capaciteit van de onderzochte organisaties en de capaciteit op nationaal niveau op 1 december 2007. Deze capaciteit is geschat door uit te gaan van de capaciteit op 1 januari 2007, zoals deze is vastgesteld door Regioplan. Die capaciteit (per 01-01-2007) is vervolgens opgehoogd met een groeipercentage. Uit gegevens afkomstig van Pensioenfonds Zorg en Welzijn, bewerkt door FCB Dienstverleners in Arbeidsmarktvoorstellen, blijkt dat de sector als geheel tussen 1 januari 2007 en 1 januari 2008 een groei kende van 14 procent. Deze groei is door B&A onderverdeeld in een groei van 20 procent voor de buitenschoolse opvang en 10 procent voor de dagopvang, op basis van gegevens van de Belastingdienst. De genoemde 14 procent is het gewogen gemiddelde voor BSO en KDV. Dit groeipercentage is vervolgens gecorrigeerd (11 maanden groei in plaats van 12 maanden) voor de peildatum van dit onderzoek, 1 december 2007. Daarmee komt de capaciteitsgroei per 1 december 2007 ten opzichte van 1 januari 2007 voor buitenschoolse opvang op 18,33 procent en voor dagopvang op 9,17 procent. In de kinderopvang kunnen gemiddeld 1,9 kinderen op één kindplaats geplaatst worden. Dit komt doordat de kinderen doorgaans een halve week naar de kinderopvang gaan, zodat 1,9 kinderen samen één plaats bezetten. Om de capaciteit in kindplaatsen om te zetten in aantal kinderen dat geplaatst kan worden, is de capaciteit met 1,9 vermenigvuldigd. Wanneer we de capaciteitsgroei in aantal kindplaatsen en aantal kinderen bijeen zetten, komen we op het volgende:

	BSO			KDV		
	per 1-1-07	per 1-8-07	per 1-12-07	per 1-1-07	per 1-8-07	per 1-12-07
Capaciteit in kindplaatsen	94.656	105.702	112.006	129.811	137.379	141.715
Capaciteit in kinderen	179.846	200.834	212.811	246.641	261.020	269.259
Procentuele stijging		11,67%	6,66%		5,83%	3,34%

3.3.5 Omvang van de wachtlijsten

In deze paragraaf kijken we naar de omvang van de wachtlijsten gerelateerd aan de capaciteit in de 37 gemeenten.

Buitenschoolse opvang

Tabel 3.2 Wachtlijsten buitenschoolse opvang volgens wachtlijstadministraties (n= 25)

	Capaciteit in kindplaatsen op 1 dec. 2007	Gemiddelde Netto administratiewachtlijst als percentage van de capaciteit	Aantal kinderen op de wachtlijst
Onderzochte organisaties	12.474	26,6%	3.318
Nederland	112.006	26,6%	29.793

In de eerste rij worden de gegevens van de respons gegeven. Hieruit blijkt dat de netto wachtlijst een omvang heeft van 26.6 procent van de capaciteit. Wanneer we de percentages die volgen uit de wachtlijstadministraties toepassen op de totale capaciteit in Nederland dan volgt een netto wachtlijst van 29.793 kinderen voor heel Nederland. Bij dit aantal is nog geen rekening gehouden met de enquête onder ouders. Dit is dus niet het eindresultaat.

Dagopvang

Tabel 3.3 Wachtlijsten dagopvang volgens de administratiewachtlijsten (n= 25)

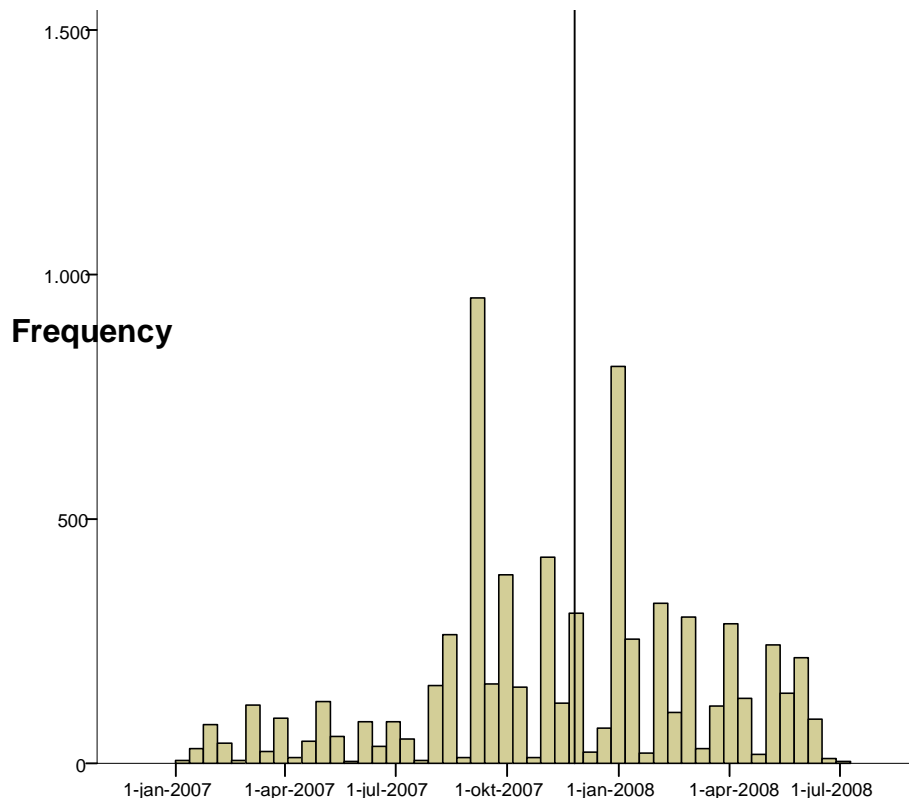
	Capaciteit in kindplaatsen op 1 dec. 2007	Gemiddelde netto administratiewachtlijst als percentage van de capaciteit	Aantal kinderen op de wachtlijst
Onderzochte organisaties	15.397	21,9%	3.371
Nederland	141.715	21,9%	31.035

Op dezelfde wijze als bij de BSO is de totale omvang van de wachtlijst in de buitenschoolse opvang berekend. Wij komen op een omvang van 31.035 kinderen. Wederom wordt de opmerking geplaatst dat het hier niet om het eindresultaat gaat. Deze wordt pas in het laatste hoofdstuk gegeven.

3.3.6 De wensdatum

In de onderstaande grafiek tonen we de wensdata van de kinderen op de wachtlijst van de buitenschoolse opvang.

Figuur 3.1 Wensdata buitenschoolse opvang

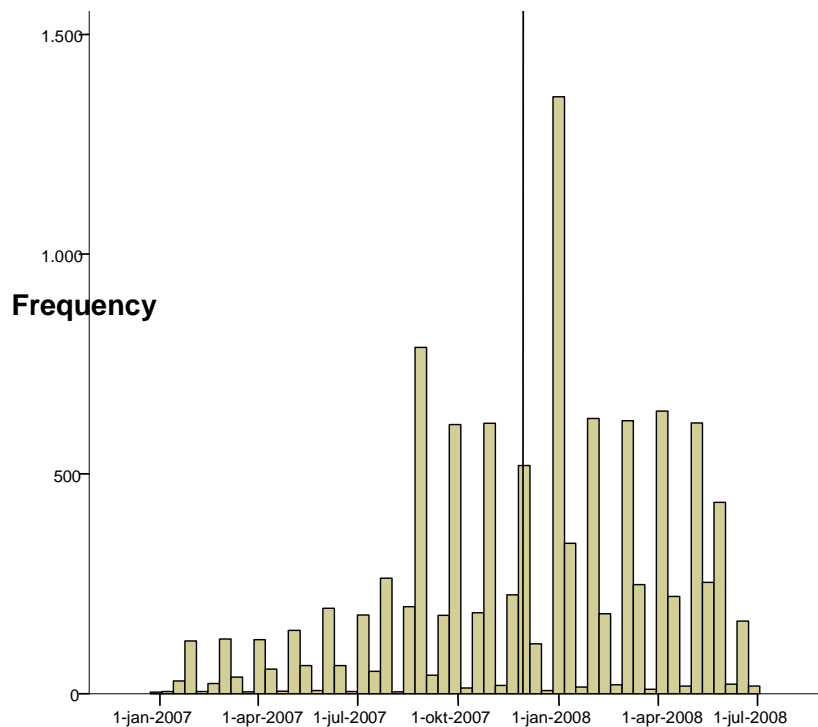

De grafiek toont de wensdata van de kinderen in de wachtlijstadministraties buitenschoolse opvang op 1 december 2007, met een wensdatum tussen 1 januari 2007 en 1 juli 2008. De verticale lijn geeft de peildatum van 1 december 2007 weer, de linkerkzijde van deze lijn geeft de wachtlijst weer (wensdatum was **voor** de peildatum van 1 december), terwijl de rechterzijde van deze lijn de planningslijst weergeeft (wensdatum was **na** de peildatum van 1 december). Alle kinderen met een wensdatum voor 1 december 2007 staan op de netto wachtlijst. Alle kinderen met een wensdatum na 1 december staan op de planningslijst. Planningslijst en netto lijst vormen samen de bruto wachtlijst. De grafiek maakt duidelijk dat de er op 1 september een piek was die nog niet is weggewerkt en dat er op 1 januari weer een piek aan komt. De pieken in de BSO zijn in verhouding hoger dan de pieken in de dagopvang. De pieken in de BSO zijn drie tot vier maal hoger dan de overige maandelijkse gewenste instroom, terwijl de pieken in de dagopvang ongeveer twee maal hoger zijn. Daarnaast worden de pieken in

de BSO in de aanloop tot de zomer lager, hetgeen in de dagopvang niet het geval is. De aantallen betreffen de wachtlijstadministraties van de 25 deelnemende organisaties.

In de onderstaande grafiek tonen we de wensdata van de kinderen op de wachtlijst van de dagopvang.

Figuur 3.2 Wensdata dagopvang

De grafiek toont de wensdata van de kinderen in de wachtlijstadministraties dagopvang op 1 december 2007, met een wensdatum tussen 1 januari 2007 en 1 juli 2008. De verticale lijn geeft de peildatum van 1 december 2007 weer. Links ervan is de wachtlijst, rechts ervan is de planningslijst. Alle kinderen met een wensdatum voor 1 december 2007 staan op de netto wachtlijst. Alle kinderen met een wensdatum na 1 december 2007 staan op de planningslijst. Planningslijst en netto lijst vormen samen de bruto wachtlijst. De grafiek maakt duidelijk dat de er op 1 september 2007 een piek was die nog niet is weggewerkt en dat er op 1 januari 2008 weer een piek aan kwam. De grafiek toont ook aan dat de gewenste maandelijkse instroom met uitzondering van 1 september 2007 en 1 januari 2008 ongeveer gelijk is. De aantallen betreffen de wachtlijstadministraties van de 25 deelnemende organisaties.

3.3.7 Lengte van de wachttijden

De wachtlijstadministraties zijn geanalyseerd op wachttijd in dagen. De analyse geeft het volgende resultaat.

Tabel 3.4 Wachttijden voor buitenschoolse opvang en dagopvang in dagen

	<i>BSO</i>		<i>KDV</i>	
	1-aug 2007	1-dec 2007	1-aug 2007	1-dec 2007
<i>Wachttijd op peildatum</i>	196	181	156	143
<i>Mediaan</i>	134	91	122	91
<i>Wachttijd bij plaatsing</i>	-	79	-	76

Wachttijd in de buitenschoolse opvang

De gemiddelde wachttijd in de buitenschoolse opvang is op 1 december 2007, 181 dagen (dit was op 1 augustus 196 dagen). Het gemiddelde wordt echter sterk beïnvloed door een gering aantal ouders met een bijzonder lange wachttijd. Daarom kijken we ook naar de mediaan. De mediaan geeft de waarde van de helft van de verdeling. De mediaan ligt op 91 dagen en dat betekent dat de helft van de kinderen op de netto wachtlijst, minder dan 91 dagen wacht op een plek in de buitenschoolse opvang. Op 1 augustus was de mediaan 134 dagen maanden.

Met deze tweede meting kon voor het eerst naar de gemiddelde wachttijd gedurende een periode worden gekeken. Wanneer we kijken naar alle kinderen die in de periode 1 augustus tot 1 december 2007 daadwerkelijk zijn geplaatst dan komen we op een gemiddelde wachttijd van 79 dagen.

De wachttijd binnen de periode is minder dan de wachttijd op peildatum omdat in de eerste groep de kinderen die nog op de wachtlijst staan niet worden meegenomen. Bij de wachttijd op peildatum gaat het uitsluitend om kinderen die nog op de wachtlijst staan.

Van de geplaatste kinderen is 52 procent geplaatst voor of op de wensdatum.

Wachttijd in de dagopvang

Kinderen staan op 1 peildatum december gemiddeld, 143 dagen (was op 1 augustus 156 dagen) op de netto wachtlijst voor dagopvang. De mediaan (de helft van de verdeling) ligt op 91 dagen, dit betekent dat de helft van de kinderen minder dan 91 dagen op de netto wachtlijst staat. Op 1 augustus was de mediaan 122 dagen.

Met deze tweede meting kon voor het eerst naar de gemiddelde wachttijd gedurende een periode worden gekeken. Wanneer we kijken naar alle kinderen die in de periode 1 augustus tot 1 december 2007 daadwerkelijk zijn geplaatst dan komen we op een gemiddelde wachttijd van 76 dagen.

De wachttijd binnen de periode is minder dan de wachttijd op peildatum omdat in de eerste groep de kinderen die nog op de wachtlijst staan niet worden meegenomen. Bij de wachttijd op peildatum gaat het uitsluitend om kinderen die nog op de wachtlijst staan.

Van de geplaatste kinderen is 43 procent geplaatst voor of op de wensdatum.

Wachttijden per gemeenteklasse

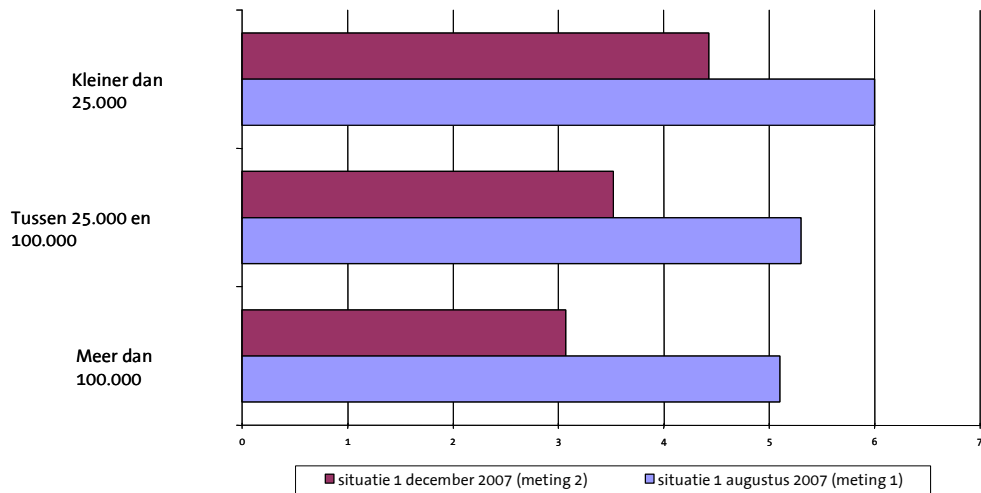
De gemeenten zijn onderverdeeld in de volgende categorieën:

- Gemeenten met een inwonertal groter dan 100.000 (n=7)
- Gemeenten met een inwonertal tussen 25.000 en 100.000 (n=21)
- Gemeenten met een inwonertal kleiner dan 25.000 (n=9)

In tegenstelling tot hierboven is als spreidingsmaat enkel de mediaan gebruikt. Het gemiddelde werd namelijk sterk beïnvloed door een gering aantal ouders met een bijzonder lange wachttijd.

Buitenschoolse Opvang

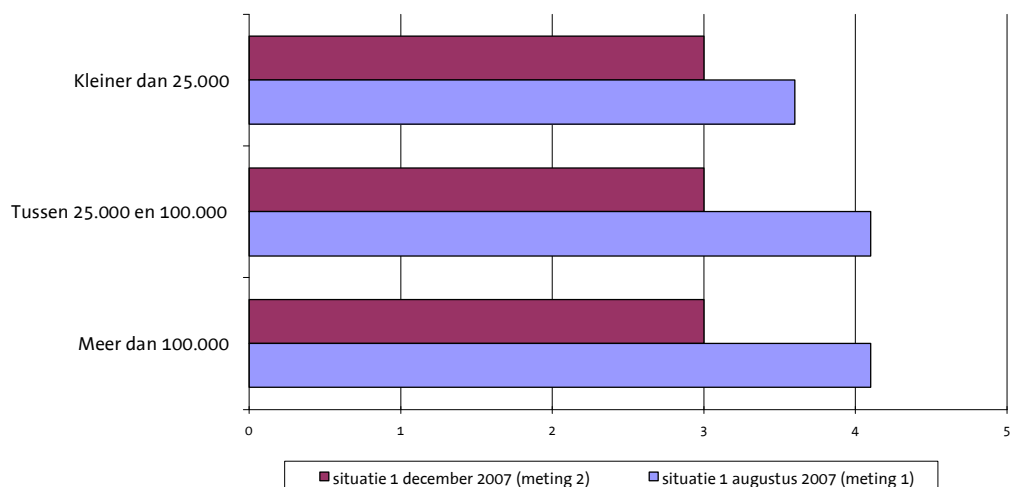
Figuur 3.3 Wachttijd (mediaan in maanden) op netto administratiewachtlijst buitenschoolse opvang in maanden (n=37)

De mediaan van de wachttijd is in de buitenschoolse opvang het langst in kleine gemeenten (4,3 maanden, 131 dagen) en het kortst in grote gemeenten (3 maanden, 91 dagen). Dit beeld is gelijk aan dat van de eerste meting. De mediane wachttijd is in alle gemeentegrootteklassen gedaald. Ook in de eerste meting was de wachttijd het kortst in de grote gemeenten.

Dagopvang

Figuur 3.4 Grafiek: Wachttijd (mediaan in maanden) op netto administratiewachtlijst dagopvang in maanden (n=37)

Uit de grafiek blijkt dat de mediaan van de wachttijden in gemeenten van alle inwonersklassen gelijk zijn op 1 december 2007 (91 dagen). Bij de eerste meting was er nog een verschil en was met name de mediaan in kleinere gemeenten korter dan die in de overige gemeenten.

3.4 SPREIDING VAN WACHTLIJSTEN OVER GEMEENTEKLASSEN

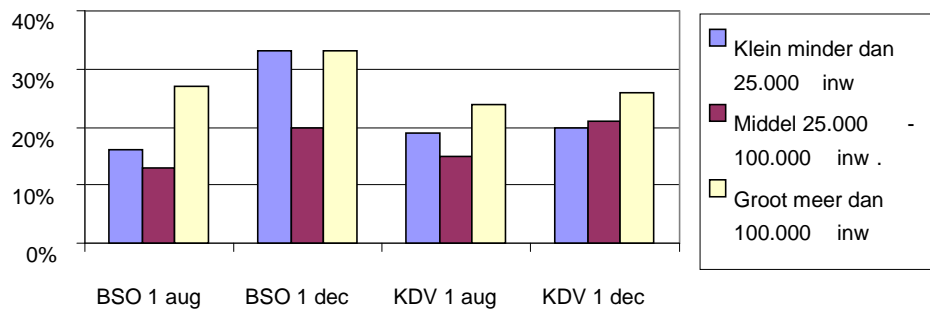
In deze paragraaf worden verschillen tussen de gemiddelde omvang van wachtlijsten tussen gemeenten van verschillende inwonersklassen onderzocht. Het gaat, in andere woorden, om de vraag of de wachtlijsten in grote gemeenten langer dan wel korter zijn dan de lijsten in kleine gemeenten.

De gemeenten zijn onderverdeeld in de volgende categorieën:

- Gemeenten met een inwonertal groter dan 100.000 (n=7)
- Gemeenten met een inwonertal tussen 25.000 en 100.000 (n=21)
- Gemeenten met een inwonertal kleiner dan 25.000 (9)

De wachtlijsten zijn uitgedrukt als percentage van de capaciteit.

Figuur 3.5 Wachtlijstpercentages naar gemeenteomvang in 2007

Uit de gegevens blijkt dat de wachtlijsten het omvangrijkst zijn in de grote gemeenten. Het is opvallend dat de gemiddelde omvang van de wachtlijsten in de kleine gemeenten groter is dan die in de middelgrote gemeenten. Volgens deze cijfers zijn de wachtlijsten op peildatum 1 december omvangrijker dan op peildatum 1 augustus. In deze gegevens zijn alleen de wachtlijstadministraties verwerkt. Voor een getrouw beeld van de werkelijkheid dienen ook de resultaten van de enquête onder ouders bij de berekening te worden betrokken. Dit gebeurt in hoofdstuk 5.

3.5 SPREIDING WACHTLIJSTEN OVER LANDSDELEN

In dit tweede onderzoek is voor het eerst gekeken naar de spreiding van wachtlijsten over landsdelen. Hiertoe is Nederland ingedeeld in 4 regio's op basis van provincies, te weten:

Tabel 3.5 Verdeling provincies in regio's

Regio	Provincies
Noord	Friesland, Groningen en Drenthe
Oost	Overijssel, Gelderland en Flevoland
Zuid	Noord-Brabant, Zeeland en Limburg
West	Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht (Randstadprovincies)

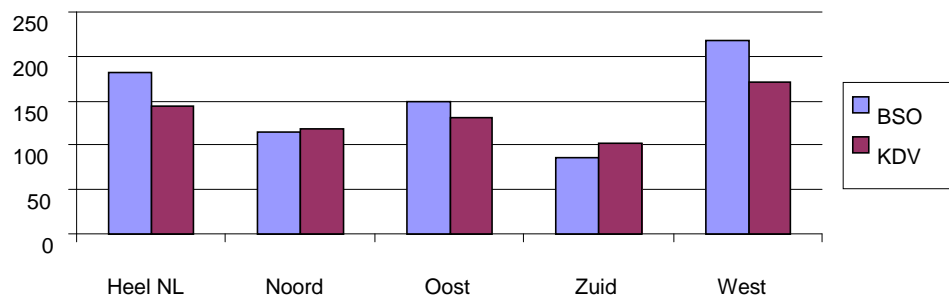
Eerst volgt hier een verdeling naar de omvang van de wachtlijsten op regionaal niveau, waarbij de analysegegevens zijn geëxtrapoléerd naar nationaal niveau.

Tabel 3.6 Regionale capaciteit + netto aantal kinderen in wacht, geëxtrapoléerd naar NL niveau

	BSO			KDV		
	Capaciteit	Kinderen	%	Capaciteit	Kinderen	%
Heel NL	112006	29334	26,2%	141715	30.844	21,8%
Noord	7541	603	8%	9086	999	11%
Oost	15917	2228	14%	22525	3.379	15%
Zuid	23010	3452	15%	27322	2.459	9%
West	65538	23050	35%	82781	24.007	29%

Deze gegevens zijn alleen voor de tweede meting beschikbaar. Opmerkelijk is dat de wachtlijsten in het westen van het land (Noord- en Zuid Holland en Utrecht) 2 tot 3 maal omvangrijker zijn dan in de overige landsdelen.

Er is ook gekeken naar de wachttijd verdeeld over de 4 landsdelen. Een overzicht:

Figuur 3.6 Gemiddelde regionale wachttijden in dagen

Opvallend hier is dat in het westen de wachttijden ongeveer twee keer zo groot zijn als in het zuiden van Nederland.

In de dagopvang is de mediaan voor alle landsdelen gelijk en ligt op 91 dagen. Dit cijfer komt ook in de buitenschoolse opvang meerdere malen voor. Dit is als volgt te verklaren: op 1 september 2007 was er een piek in de inschrijvingen te zien, drie maanden later was de peildatum van dit onderzoek. Niet verwonderlijk dus dat de mediaan op die 3 maanden ligt. Onderstaande tabel toont de volledige gegevens.

Tabel 3.7 Regionale wachttijden in dagen

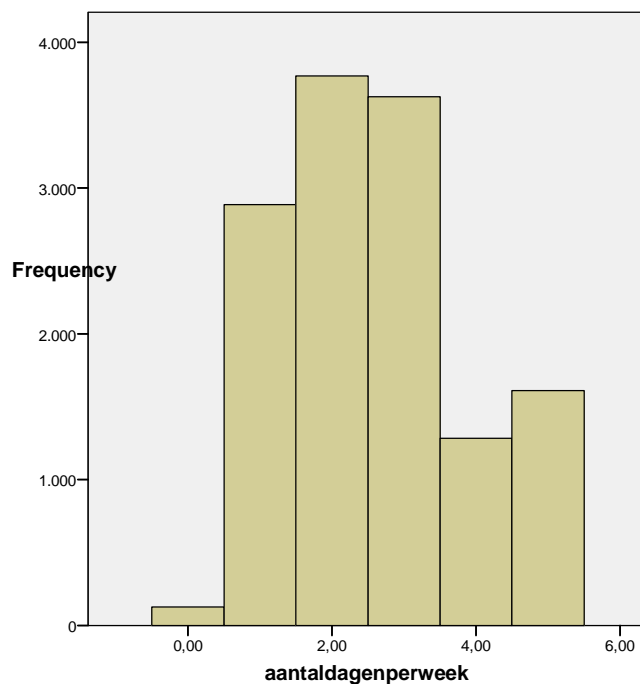
	BSO		KDV	
	<i>Gemiddeld</i>	<i>Mediaan</i>	<i>Gemiddeld</i>	<i>Mediaan</i>
<i>Heel NL</i>	181	91	143	91
<i>Noord</i>	116	91	119	91
<i>Oost</i>	149	91	132	91
<i>Zuid</i>	86	61	103	91
<i>West</i>	217	107	170	91

3.6

VERIGE RESULTATEN ANALYSE WACHTLIJSTADMINISTRATIES

In deze paragraaf is de overige informatie opgenomen die de analyse van de wachtlijstadministraties heeft opgeleverd.

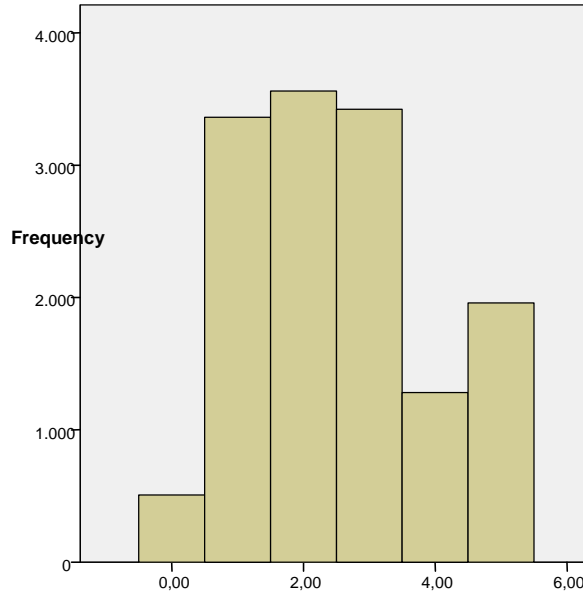
Buitenschoolse opvang

Figuur 3.7 Aantal dagen waarop kinderen staan ingeschreven

In de buitenschoolse opvang worden kinderen voor gemiddeld 2,3 dagen per week ingeschreven. Dat was in augustus 2,6 dagen.

Dagopvang

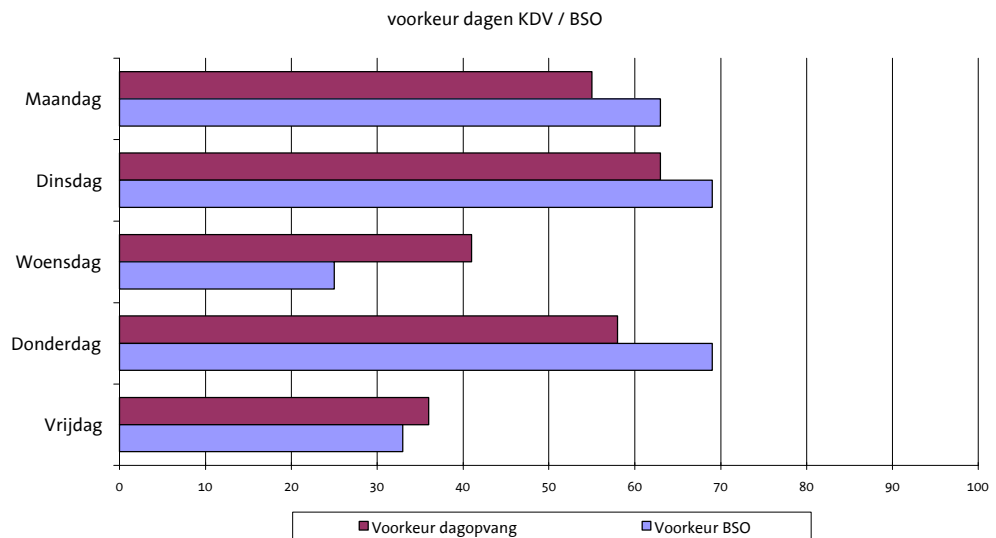
Figuur 3.8 Aantal dagen waarop kinderen staan ingeschreven

In de dagopvang staan kinderen gemiddeld ingeschreven voor 2,5 dagen per week. Dat was in de eerste meting 2,6 dagen.

Dagen van de week

Figuur 3.9 Dagopvang en buitenschoolse opvang

Duidelijk is dat de vraag naar buitenschoolse opvang op woensdag lager is dan de vraag naar dagopvang op woensdag. Tevens zien we op woensdag en vrijdag voor zowel de BSO als KDV een geringere vraag. De cijfers wijken niet of nauwelijks af van de data in meting 1 (1 augustus 2007).

3.7 SAMENVATTING WACHTLIJSTADMINISTRATIES

In dit hoofdstuk zijn de wachtlijsten onderzocht door middel van de analyse van 25 wachtlijstadministraties in 37 gemeenten.

In de onderstaande tabellen worden de resultaten gegeven.

Omvang van de wachtlijsten

Tabel 3.8 Wachtlijsten volgens de analyse van de wachtlijstadministraties (n=25)

	Netto administratiewachtlijst als percentage van de capaciteit	Netto administratiewachtlijst in kinderen
Buitenschoolse opvang	26,6%	29.793
Dagopvang	21,9%	31.035

Volgens de wachtlijstadministraties staan op 1 december 2007 circa 29.800 kinderen op de netto wachtlijst (wensdatum is verstreken) voor buitenschoolse opvang. Voor de dagopvang is dit aantal 31.000. Vergeleken met de eerste meting is sprake van een stijging, de cijfers in de BSO en dagopvang waren toen respectievelijk 20.200 en 23.100 kinderen. Let wel, dit is niet het eindresultaat van het onderzoek, daarin moeten ook de resultaten van de enquête onder ouders in de berekening worden betrokken.

Gemiddelde wachttijd in de buitenschoolse opvang

De gemiddelde wachttijd in de buitenschoolse opvang is op 1 december 2007 6 maanden, 181 dagen (dit was op 1 augustus 196 dagen). De mediaan (de helft van de verdeling) ligt op 3 maanden (was op 1 augustus ruim 5 maanden) en dat betekent dat de helft van de kinderen op de netto wachtlijst, minder dan 3 maanden wacht op een plek in de buitenschoolse opvang.

Met deze tweede meting kon voor het eerst naar de gemiddelde wachttijd gedurende een periode worden gekeken. Wanneer we kijken naar alle kinderen die in de periode 1 augustus tot 1 december 2007 daadwerkelijk zijn geplaatst dan komen we op een gemiddelde wachttijd van 79 dagen.

De wachttijd binnen de periode is minder dan de wachttijd op peildatum omdat in de eerste groep de kinderen die nog op de wachtlijst staan niet worden meegenomen. Bij de wachttijd op peildatum gaat het uitsluitend om kinderen op de wachtlijst.

Van de geplaatste kinderen is 52 procent geplaatst voor of op de wensdatum.

Gemiddelde wachttijd in de dagopvang

Kinderen staan op peildatum 1 december gemiddeld ruim 4,7 maanden, 143 dagen (was op 1 augustus 156 dagen) op de netto wachtlijst voor dagopvang. Het gemiddelde wordt echter sterk beïnvloed door een gering aantal ouders met een bijzonder lange wachttijd. Daarom kijken we ook naar de mediaan. De mediaan geeft de waarde van de helft van de verdeling. De mediaan ligt op 3 maanden (was op 1 augustus 4 maanden), dit betekent dat de helft van de kinderen minder dan 3 maanden op de netto wachtlijst staat.

Met deze tweede meting kon voor het eerst naar de gemiddelde wachttijd gedurende een periode worden gekeken. Wanneer we kijken naar alle kinderen die in de periode 1 augustus tot 1 december 2007 daadwerkelijk zijn geplaatst dan komen we op een gemiddelde wachttijd van 76 dagen.

De wachttijd binnen de periode is minder dan de wachttijd op peildatum omdat in de eerste groep de kinderen die nog op de wachtlijst staan niet worden meegenomen. Bij de wachttijd op peildatum gaat het uitsluitend om kinderen op de wachtlijst. Van de geplaatste kinderen is 43 procent geplaatst voor of op de wensdatum.

Omvang van wachtlijsten naar inwonersklasse

Uit de gegevens blijkt dat de netto wachtlijsten relatief het omvangrijkst zijn in de grote gemeenten. De gemiddelde omvang van de wachtlijsten is in de kleine gemeenten groter dan die in de middelgrote gemeenten. De omvang van de wachtlijst zegt niets over de wachttijd. Hiervoor is al vermeld dat de wachttijd in de buitenschoolse opvang voor ouders in de grote gemeenten een maand korter is dan in de kleine gemeenten.

De kenmerken van de wachtlijsten per 1 december verschillen niet zoveel van die per 1 augustus. Het aantal dagen dat ouders kinderopvang wensen (2,3 in de buitenschoolse opvang en 2,5 in de dagopvang) is iets gedaald. De lagere belangstelling voor de woensdag en de vrijdag is nagenoeg onveranderd gebleven.

Regionale spreiding

Wanneer de analyse wordt uitgevoerd op regionale spreiding, springt vooral het westen van het land, de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht, eruit. In het westen zijn de wachtlijsten het grootst en is de wachttijd het langst, een verschil van bijna 2 maal de omvang van de wachtlijst en de lengte van de wachttijd van zuid Nederland.

4

ENQUÊTE ONDER WACHTLIJSTOUDERS

4.1

INLEIDING

Het tweede deel van dit onderzoek naar wachtlijsten in de kinderopvang besloeg een telefonische enquête onder 450 zogenaamde wachtlijstouders. Dit zijn ouders die op de wachtlijst voorkomen van de 25 kinderopvangorganisaties waarvan de wachtlijstadministraties door ons zijn geanalyseerd (zie hoofdstuk 3). Het gaat hierbij om vier groepen ouders:

1. 125 ouders die op de wachtlijst staan voor de buitenschoolse opvang, met een wensdatum van **na** de peildatum van 1 december 2007 (= planninglijst)
2. 100 ouders die op de wachtlijst staan voor de buitenschoolse opvang, met een wensdatum van **voor** de peildatum van 1 december 2007 (= netto wachtlijst)
3. 125 ouders die op de wachtlijst staan voor de dagopvang, met een wensdatum van **na** de peildatum van 1 december 2007 (= planningslijst)
4. 100 ouders die op de wachtlijst staan voor de dagopvang, met een wensdatum van **voor** de peildatum van 1 december 2007 (= netto wachtlijst)

Voor de onderzoeksvragen die in dit onderzoek centraal staan, zijn met name de enquêtegroepen 2 en 4 relevant, aangezien het hier gaat om ouders die op de netto wachtlijst staan voor kinderopvang.

In lijn met de vorige hoofdstukken spreken we ten aanzien van de wachtlijstgegevens die volgen uit de ouderenquête over de 'ouderwachtlijst'. De telefonische enquête is uitgevoerd door TNS NIPO en de gebruikte vragenlijst wordt weergegeven in de bijlage.

Het doel van de telefonische enquête onder ouders was om na te gaan in hoeverre de wachtlijsten van de kinderopvangorganisaties representatief zijn. Het is immers denkbaar dat geplaatste kinderen niet altijd worden uitgeschreven, of dat ouders die zich bij meerdere organisaties hadden ingeschreven zich niet uitschrijven na plaatsing van hun kind. Daarnaast is met de enquête beoogd om inzicht te krijgen in de vraag of mensen gebruik zouden maken van de dagen waarop het rustig is in de opvang, namelijk de woensdag en de vrijdag.

4.2

RESPONS

De respons op de telefonische enquête is hoog te noemen. Het streven was om, van elk van de 4 groepen, gegevens van 125 ouders met een minimum van 100 ouders te verkrijgen. In totaal hebben 450 ouders de vragenlijst beantwoord, waarbij TNS NIPO weinig moeite had om de gestelde norm te bereiken. Met enkele dagen telefoneren was alle informatie verzameld, echter TNS NIPO had tijdens de dagen rond Kerst en Nieuwjaar wel grote moeite met respons (en bezetting), waardoor met name in januari

is gebeld. Met de verkregen respons is de onbetrouwbaarheidsmarge in vergelijking met de werkelijkheid 10 procent (5% hoger of lager).

4.3 OUDERS CORRECT OP DE WACHTLIJST?

De vraag “Staat uw kind op de wachtlijst voor de kinderopvang?” is als volgt beantwoord:

Tabel 4.1 Staat uw kind op de wachtlijst? (n=450)

Wachtlijst volgens ouders	Percentage	
	“Ja”	“Nee”
Ouders op planninglijst buitenschoolse opvang	65%	35%
Ouders op netto wachtlijst buitenschoolse opvang	76%	24%
Ouders op planninglijst dagopvang	63%	37%
Ouders op netto wachtlijst dagopvang	74%	26%

Ouders waarvan het kind volgens hen niet meer op de wachtlijst staat geven daarvoor de volgende reden:

Tabel 4.2 Reden dat kind niet meer op de ouderwachtlijst staat (als percentage van respons) (n=450)

Reden volgens ouders	Percentage		
	Kind geplaatst	Elders geplaatst	Andere oplossing
Ouders op planninglijst buitenschoolse opvang	22%	3%	10%
Ouders op netto wachtlijst buitenschoolse opvang	12%	5%	7%
Ouders op planninglijst dagopvang	28%	5%	4%
Ouders op netto wachtlijst dagopvang	15%	5%	6%

Uit deze antwoorden kan worden geconcludeerd dat van alle ouders die volgens de kinderopvangorganisaties op de plannings- of wachtlijst staan, ongeveer een derde deel (zie tabel 4.1) op het moment van de telefonische enquête naar eigen zeggen **niet** op deze lijst hoort. Dit zijn ouders van wie het kind reeds een plek heeft gevonden bij een andere organisatie of bij de organisatie van welke wij de naam en adresgegevens hebben gekregen. Daarnaast gaat het om ouders die een andere oplossing hebben gevonden. Men heeft dan bijvoorbeeld informele opvang, heeft de werktijden aangepast of is gestopt met werken.

Wanneer we kijken naar de *netto wachtlijstgegevens*, hetgeen in dit onderzoek centraal staat, zien we in tabel 4.1 dat driekwart van de ouders (BSO 76%; KDV 74%) aangeeft ingeschreven te zijn voor kinderopvang. Bij een kwart (BSO 24%; KDV 26%) is dat niet het geval, het kind is al (elders) geplaatst of er is een andere oplossing gevonden voor het kind.

In het hiernavolgende zal nader worden ingezoomd op de verkregen informatie uit de telefonische enquêtes onder ouders met een kind op de wachtlijst (netto wachtlijst).

4.4 ENQUETE RESULTATEN VAN OUDERS DIE OP DE NETTO WACHTLIJST STAAN

Aantal kinderopvangorganisaties waarbij men staat ingeschreven

Er is aan de ouders gevraagd of zij bij meerdere organisaties zijn ingeschreven. De meeste ouders (75%) zijn ingeschreven bij één organisatie, 15 procent van de ouders staat bij twee organisaties ingeschreven en 10 procent bij drie of meer organisaties.

De wachttijd op peildatum

Van de mensen die op de netto wachtlijst zeggen te staan....

- geeft 25 procent aan er korter dan 4 maanden op te staan
- geeft 50 procent aan er korter dan 7 maanden op te staan
- geeft 85 procent aan er korter dan 12 maanden op te staan

De gemiddelde wachttijd bedraagt **volgens de respondenten** op peildatum 8 maanden.

Zeer opvallend is het gevonden verschil in wachttijd wat men zelf aangeeft (zoals hierboven is gepresenteerd) en wat berekend is uit de wensdatum. Wanneer de respondenten wordt gevraagd hoelang men reeds wacht, komt het gemiddelde (zoals hierboven reeds aangegeven) uit op 8 maanden. Wanneer de wensdatum wordt afgezet tegenover de peildatum, dan blijkt de gemiddelde wachttijd als volgt:

Tabel 4.3 Wachttijd berekend uit peildatum-wensdatum

	Dagen	Maanden
Gemiddelde wachttijd voor plaatsing BSO	119	4
Gemiddelde wachttijd voor plaatsing KDV	105	3,5

De oorzaak dat men aangeeft langer op de wachtlijst te staan dan in werkelijkheid, is waarschijnlijk dat de respondenten aangeven hoelang zij in totaal reeds ingeschreven staan, zij maken blijkbaar geen onderscheid tussen plaatsingslijst en wachtlijst.

4.5 ANIMO VOOR WOENSDAG EN VRIJDAG

Op woensdag en op vrijdag is het (veel) rustiger in de opvang dan op maandag, dinsdag en donderdag. In de enquête is gevraagd of men gebruik zou maken van het aanbod om het kind op woensdag of vrijdag te plaatsen, terwijl men NIET voor die dagen ingeschreven staat. Op deze vraag antwoordt ruim een derde van de respondenten (36%) positief. Een klein tiende deel van de respondenten (9%) staat al voor die dagen ingeschreven, terwijl de meerderheid (55%) hier geen gebruik van zou maken, veelal vanwege werksituaties van de ouders .

De volgende tabel toont de verschillen tussen de dagopvang en de buitenschoolse opvang. Hierbij zijn alle respondenten meegenomen in de analyse, ook de mensen die aangeven dat hun kind reeds is geplaatst.

Tabel 4.4 Animo voor woensdag of vrijdag onder alle mensen in de enquête

Stel dat u een plaats krijgt aangeboden op de woensdag of vrijdag terwijl u daarvoor niet staat ingeschreven, zou u daar dan gebruik van maken?	Percentage		
	Ja	Nee	Sta voor woe/vrij reeds ingeschreven
Ouders op wachtlijst BSO	26%	68%	6%
Ouders op wachtlijst KDV	38%	50%	12%

Wanneer we enkel de mensen in de analyse meenemen waarvan het kind nog niet is geplaatst (met een gemiddelde overschrijding van de wensdatum met 4 maanden voor BSO respectievelijk 3,5 maand voor KDV), dan blijkt dat lange wachttijd tot nadenken aanzet. Vooral de mensen op de wachtlijst voor KDV zijn geneigd om naar de woensdag en/of vrijdag te gaan, zoals de volgende tabel aantoont.

Tabel 4.5 Animo voor woensdag of vrijdag onder mensen op wachtlijst

Stel dat u een plaats krijgt aangeboden op de woensdag of vrijdag terwijl u daarvoor niet staat ingeschreven, zou u daar dan gebruik van maken?	Percentage		
	Ja	Nee	Sta voor woe/vrij reeds ingeschreven
Ouders op wachtlijst BSO	25%	64%	11%
Ouders op wachtlijst KDV	50%	43%	7%

4.6 SAMENVATTING ENQUETE WACHTLIJSTOUDERS

Ouders die niet meer staan ingeschreven

In dit hoofdstuk is de telefonische enquête onder ouders met een kind op de wachtlijst behandeld. Van de ouders die volgens de kinderopvangorganisaties op de wachtlijst staan verklaart 25 procent dat zij inmiddels niet meer op de wachtlijst staat, dit geldt voor zowel KDV als BSO. Hun kind is inmiddels bij de organisatie waarbij men op de wachtlijst stond geplaatst (13,5%), de ouders hebben een andere oplossing gevonden (informele opvang, wijzigingen op het werk) (6.5%) of er is een andere kinderopvangorganisatie gevonden waarbij het kind is geplaatst(5%).

Dit betekent dat de resultaten van de data-analyse in het vorige hoofdstuk met een kwart aangepast dienen te worden, de wachtlijstgegevens geven immers 25 procent teveel ouders aan dan in werkelijkheid. Dit zal in het volgende hoofdstuk, waarin de conclusies worden getrokken, worden gedaan om daarmee de uiteindelijke omvang en duur van de wachtlijsten in de kinderopvang te kunnen bepalen.

Inschrijven bij meerdere organisaties?

Uit de enquête is naar voren gekomen dat driekwart (75%) van de ouders zich bij één organisatie voor kinderopvang inschrijft.

Inschrijfduur / wachttijd

Uit de enquête bleek dat de *gepercipieerde* gemiddelde inschrijfduur op het meetmoment op 8 maanden ligt, de helft van de ouders (de mediaan) zegt een inschrijfduur van 7 maanden te hebben. Wanneer echter wordt gekeken naar de wensdatum en dit wordt afgezet tegenover de peildatum (1 december 2007), dan blijkt voor de KDV de wachttijd gemiddeld 3,5 maand te zijn en voor de BSO 4 maanden. De ouders maken geen onderscheid tussen plaatsingslijst en wachtlijst.

Animo voor plaatsing op woensdag of vrijdag

Eén op de drie ouders zegt van een aanbod op woensdag of vrijdag gebruik te maken, en dus het programma thuis of op het werk aan te passen aan de mogelijkheden van de opvang voor het kind. Wanneer dit wordt uitgesplitst naar dagopvang en buitenschoolse opvang, blijkt dat voor BSO 25 procent van de ouders gebruik zou maken van woensdagen of vrijdagen, indien dit zou worden aangeboden. Voor dagopvang zien we dat hoe langer de wachttijd, hoe meer men geneigd is om naar de woensdagen en vrijdagen te gaan. Van de mensen waarvan de wensdatum is verstreken (met gemiddeld 3,5 maand), gaf de helft (50%) aan gebruik te maken van de woensdag of vrijdag voor kinderopvang, indien dit zou worden aangeboden, terwijl men NIET voor deze dagen ingeschreven staat.

5

SLOTBEVINDINGEN

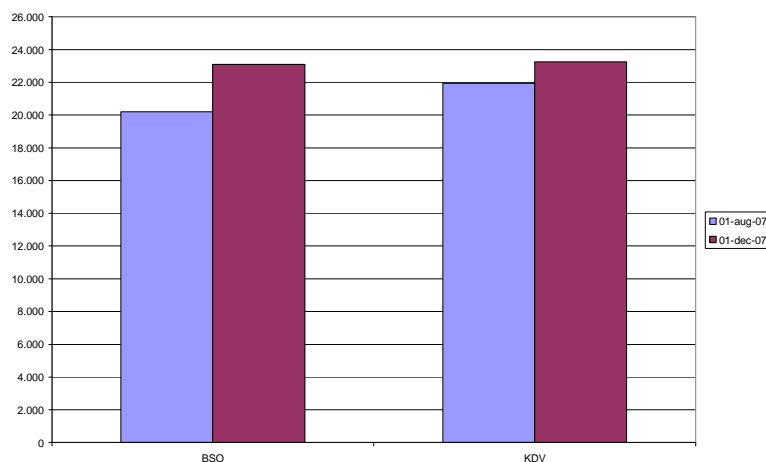
5.1 INLEIDING

Met dit onderzoek is geprobeerd om per 1 december 2007 een beeld te krijgen van de omvang van de wachtlijsten en de lengte van de wachttijden in de kinderopvang. In dit onderzoek wordt onder kinderopvang verstaan: dagopvang en buitenschoolse opvang op grond van de Wet kinderopvang.

Het onderzoek is uitgevoerd in twee delen. In het eerste deel zijn de wachtlijstadministraties van 25 kinderopvangorganisaties geanalyseerd. De administraties zijn geschoond en ontdebeld. De analyse geeft de netto omvang van wachtlijsten en wachttijden. Daarnaast zijn in het tweede onderdeel van dit onderzoek 450 ouders van kinderen op de wachtlijst telefonisch benaderd. Het doel van dit onderzoeksdeel was de bepaling van de daadwerkelijke omvang van de netto wachtlijsten en de lengte van de wachttijden zoals die voor ouders in Nederland bestaan.

5.2 DE OMVANG VAN DE WACHTLIJSTEN

Volgens de analyse van de wachtlijstadministraties telt de netto wachtlijst in Nederland 29.334 kinderen in de buitenschoolse opvang (26,2% van de capaciteit op 1 december 2007) en 30.844 kinderen (21,8% van de capaciteit op 1 december 2007) in de dagopvang. Uit de enquête onder ouders op de netto wachtlijst blijkt dat 25 procent reeds is geplaatst of een andere oplossing heeft gevonden. Volgens de ouders heeft 75 procent daadwerkelijk kinderen ingeschreven op de wachtlijst. Dit geldt voor zowel de buitenschoolse opvang als dagopvang. Om een betere inschatting van de omvang van de wachtlijsten in Nederland te maken nemen we daarom 75 procent van de administratiewachtlijst. Met deze correctie komt de netto wachtlijst in de buitenschoolse opvang uit op **21.953** kinderen en de netto wachtlijst in de kinderdagopvang op **23.241** kinderen. Deze aantallen waren op 1 augustus respectievelijk 23.100 en 20.200. Dit is een stijging van de wachtlijsten met 8 procent voor BSO en 0,6 procent voor KDV. Grafisch ziet dit er als volgt uit:

Figuur 5.1 Omvang wachtlijsten kinderopvang

De cijfers in het overzicht zijn na de correctie van de ouderenquête op de wachtlijstgegevens als volgt:

Buitenschoolse opvang

Tabel 5.1 Wachtlijsten buitenschoolse opvang

	Capaciteit in kindplaatsen op 1 dec. 2007	Gemiddelde Netto administratiewachtlijst als percentage van de capaciteit	Aantal kinderen op de wachtlijst
Onderzochte organisaties	12.474	19,6%	2.444
Nederland	112.006	19,6%	21.953

Dagopvang

Tabel 5.2 Wachtlijsten dagopvang

	Capaciteit in kindplaatsen op 1 dec. 2007	Gemiddelde netto administratiewachtlijst als percentage van de capaciteit	Aantal kinderen op de wachtlijst
Onderzochte organisaties	15.397	16,4%	2.525
Nederland	141.715	16,4%	23.241

5.3

LENGTE VAN DE WACHTTIJDEN

De lengte van de wachttijden is in dit onderzoek op drie verschillende manieren onderzocht.

1. De lengte van de wachttijd op peildatum 1 december 2007 volgens de wachtlijstadministraties.

2. De lengte van de wachttijd voor kinderen die in de periode 1 augustus 2007 en 1 december 2007 zijn geplaatst.
3. De lengte van de wachttijd van de geënquêteerde ouders op peildatum 1 december 2007.

Tabel 5.3 Wachttijd in dagen voor buitenschoolse opvang en dagopvang

	BSO				KDV			
	gem. wachttijd		mediaan		gem. wachttijd		mediaan	
	1-aug 2007	1-dec 2007	1-aug 2007	1-dec 2007	1-aug 2007	1-dec 2007	1-aug 2007	1-dec 2007
Onderzoeksmethode (bron)								
Wachttijdadministratie op peildatum	196	181	134	91	156	143	122	91
In periode 1 aug. - 1 dec. bij plaatsing	nvt	79	nvt	0	nvt	76	nvt	15
Ouderenquête op peildatum	nvt	119	nvt	91	nvt	105	nvt	66

De gemiddelde wachttijd op peildatum 1 december 2007 bedroeg volgens de wachtlijstadministraties in de buitenschoolse opvang 181 dagen en in de dagopvang 143 dagen. De gemiddelde wachttijd is licht gedaald. In de mediaan (de wachttijd van de helft van de kinderen) vinden we een grotere daling, de mediane wachttijd in de buitenschoolse opvang is met 43 dagen afgenomen en de mediane wachttijd in de dagopvang is met 31 dagen afgenomen.

Voor het eerst hebben we in dit onderzoek de gemiddelde wachttijd bij plaatsing kunnen berekenen. De tijden die hieruit volgen zijn per definitie korter dan die berekend op peildatum omdat de kinderen die op peildatum nog op de wachtlijst staan in de berekening van de wachttijd bij plaatsing niet worden meegenomen. Onder de buitenschoolse opvang hebben kinderen die tussen 1 augustus en 1 december 2007 zijn geplaatst een gemiddelde wachttijd (na wensdatum) van 79 dagen. In de dagopvang was de gemiddelde wachttijd 76 dagen. Wanneer we kijken naar de mediaan dan wordt duidelijk dat veel kinderen op of rond de wensdatum worden geplaatst. In de BSO wordt 52 procent voor of op de wensdatum geplaatst en in de dagopvang is dit percentage 43 procent. De 52 procent van de BSO verklaart de mediaan van 0, aangezien de helft van de ouders (de mediane waarde) op of voor de wensdatum wordt geplaatst.

Deze keer is ook voor het eerst gekeken naar de wachttijd op peildatum onder de ouders die aan de enquête hebben deelgenomen. Dit is in feite een steekproef uit de wachtlijstadministratie, zonder de ouders die op peildatum een andere oplossing hadden gevonden voor hun kind (de 25% die reeds bij deze of een andere organisatie waren geplaatst). Onder deze ouders was de wachttijd op 1 december 119 dagen (BSO) en 105 dagen (KDV).

5.4

EINDCONCLUSIES

Uit bovenstaande bevindingen trekken wij de volgende eindconclusies:

- De omvang van de wachtlijsten is tussen de eerste meting (peildatum 1 augustus 2007) en de tweede meting (peildatum 1 december 2007) toegenomen met 1800 kinderen voor BSO en 100 kinderen voor KDV. In dezelfde periode is de capaciteit van de BSO toegenomen met 12.000 kinderen en de capaciteit van de dagopvang met 8.300 kinderen.
- De gemiddelde wachttijden zijn tussen de eerste meting en de tweede meting afgenomen en wel van 196 dagen naar 181 dagen bij BSO en van 156 naar 143 dagen bij dagopvang.
- De mediaan (de eerste 50% van het totaal aantal geanalyseerde records) van de wachttijd (de helft van de kinderen wacht korter dan deze tijd) is in de BSO gedaald van 134 naar 91 dagen en in de dagopvang van 121 naar 91 dagen.
- De gemiddelde wachttijd bij plaatsing was in de periode 1 augustus 2007 - 1 december 2007 voor de BSO 79 dagen en voor de dagopvang 76 dagen.
- Ongeveer de helft van de kinderen is op of voor de wensdatum geplaatst, namelijk 52 procent in de BSO en 43 procent in de dagopvang. Voor deze kinderen was er dus geen wachttijd.
- De wachtlijsten zijn het grootst en de wachttijden het langst in de grote gemeenten (met meer dan 100.000 inwoners).
- Er zijn duidelijke regionale verschillen, zo zijn de wachtlijsten zijn het grootst en de wachttijden het langst het westen van Nederland, wat de provincies Noord-Holland, Zuid Holland en Utrecht beslaat.

Naast de toestemming om uw wachtlijstgegevens te gebruiken vragen wij toestemming om circa twintig ouders met een kind op de wachtlijst telefonisch te benaderen. Deze ouders zullen door TNS/NIPO worden gevraagd deel te nemen aan een beperkte enquête bestaande uit circa vijf vragen.

B&A-consulting verwacht de resultaten van het onderzoek eind januari/begin februari 2008 aan de staatssecretaris te kunnen meedelen. In de rapportage zullen resultaten worden geanonimiseerd. Desgewenst kan B&A consulting u separaat berichten over de omvang van de wachtlijsten in uw gemeente.

Voor het verlenen van toestemming vragen wij u het formulier op de derde pagina van deze brief in te vullen, te ondertekenen en te faxen aan Pelosa, faxnummer 079-343 63 48. Mailen mag ook; helpdesk@pelosa.nl.

Voor vragen over het onderzoek kunt u terecht bij de onderzoekers van B&A te weten de heer Matthijs van Beem (06-15821019) of de heer Yermo Wever (06-50233313).

Ik hoop dat u uw medewerking aan dit onderzoek zult verlenen.

Met vriendelijke groet,

Marjan Zebregs
Afdeling Kinderopvang, directie Primair Onderwijs
Ministerie van OC&W

blad 3/3 **O N D E R
N O S T R A
L T U U R
N E E M
S C H A P**

Gaarne deze pagina terugfaxen of mailen.

Hierbij verleent «Aanhef», directeur van kinderopvangorganisatie «Bedrijf», toestemming aan B&A / Pelosa om de wachtlijstgegevens te analyseren en 20 ouders te benaderen voor een telefonische enquête.

Handtekening

BIJLAGE 2: VRAGENLIJST OUDERS

In opdracht van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, doen wij een onderzoek naar de aard en omvang van de wachtlijsten in de Kinderopvang. Om dit onderzoek goed uit te voeren is het van belang dat we ook aan ouders enkele vragen stellen. Uit onze gegevens blijkt dat uw kind op de wachtlijst staat voor de kinderopvang. Graag willen we u hierover een aantal vragen stellen, dit duurt slechts een minuut.

- 1** Staat uw kind op de wachtlijst voor de kinderopvang?
1. ja —Ga naar vraag 2
 2. nee —Ga naar vraag 7

- 2** Hoe lang staat uw kind al op de wachtlijst?
..... maanden _____ Ga naar vraag 3

- 3** Staat u bij meerdere organisaties ingeschreven voor een plek in de kinderopvang?
1. ja —Ga naar vraag 4
 2. nee —Ga naar vraag 5

- 4** Bij hoeveel kinderopvangorganisaties staat u ingeschreven?
..... Ga naar vraag 5

- 5** Vanaf welke datum heeft/had u opvang nodig?
Dag-	maand-	jaar
- Ga naar vraag 6

- 6** Voor welk soort opvang staat uw kind op de wachtlijst?
1. Hele dagopvang (kindercentrum/crèche) —Ga naar vraag 9
 2. Buitenschoolse opvang —Ga naar vraag 9
 3. Gastouderopvang via een geregistreerd gastouderbureau —Ga naar vraag 9

- 7** Wat is de reden dat uw kind niet meer op de wachtlijst staat?
1. Kind heeft al plek bij een (andere) kinderopvangorganisatie _____ Ga naar vraag 8
 2. Ik heb een andere oplossing gevonden namelijk
..... Ga naar vraag 8

- 8** Hoe lang heeft uw kind op de wachtlijst gestaan?
..... maanden _____ Ga naar vraag 9

- 9** Stel dat u een plaats aangeboden zou worden op de woensdag of vrijdag terwijl u niet voor die dagen staat ingeschreven, zou u daar dan gebruik van maken?
1. ja —Einde vragenlijst
 2. nee —Ga naar vraag 10

- 10** Kunt u toelichten waarom u geen gebruik van deze mogelijkheid zou willen maken?
.....

Bedankt voor uw medewerking!

BIJLAGE 3: BEGRIPPENLIJST

In dit onderzoek worden de volgende begrippen gehanteerd:

Bruto wachtlijst	Alle kinderen die op de wachtlijst staan ingeschreven, inclusief 'vervuiling', 'dubbelingen' en kinderen van wie de wensdatum niet voorbij is (dit is de planningslijst plus de netto wachtlijst plus 'vervuiling')
Buitenschoolse opvang (BSO)	Opvang voor kinderen van 4 tot 12 jaar
Dagopvang (KDV)	Opvang voor kinderen van 0 tot 4 jaar
Dubbelingen	Kinderen die bij meer dan één opvangorganisatie zijn ingeschreven
Gastouderopvang	Opvang voor kinderen van 0 tot 12 jaar bij een gastouder via een geregistreerd gastouderbureau
Netto wachtlijst	Alle kinderen die op de wachtlijst staan, waarvoor geldt dat de 'wensdatum' voorbij is (dit is de bruto wachtlijst exclusief de planningslijst en 'vervuiling')
Planningslijst	Kinderen die op de wachtlijst staan voor wie de 'wensdatum' nog niet is gepasseerd (dit is de bruto wachtlijst exclusief de netto wachtlijst en 'vervuiling').
Vervuiling	Vervuiling van de wachtlijst door bijvoorbeeld ontbrekende gegevens, leeftijden die opvang uitsluiten en wachttijd langer dan 2 jaar
Wensdatum	De datum vanaf welke ouders willen dat hun kind wordt opgevangen
Wachttijd op peildatum	De tijd die is verstreken vanaf de wensdatum tot de peildatum. De wachttijd geldt alleen voor kinderen op de netto wachtlijst
Wachttijd bij plaatsing	De wachttijd tussen de wensdatum en de plaatsingsdatum. Dit is de gemiddelde wachttijd bij plaatsing van alle kinderen die zijn geplaatst tussen 1 augustus en 1 december 2007
Netto administratiewachtlijst	Het resultaat van de analyse van de wachtlijstadministraties
Netto ouderwachtlijst	Het resultaat van de analyse van de enquête onder wachtlijstouders
Netto wachtlijst	De combinatie van de netto administratiewachtlijst en de netto ouderwachtlijst